

Hoofdgreenkeeper en vleermuisliefhebber Tristan van Dijken: ‘Greenkeepers moeten bomen goed inspecteren voordat ze de kettingzaag hanteren’

Tristan van Dijken, hoofdgreenkeeper namens De Ridder op golfbaan Anderstein, vraagt zijn collega-greenkeepers om de komende wintermaanden tijdens boswerkzaamheden extra te letten op de aanwezigheid van vleermuizen in boomholtes en nestkasten. ‘Ik zie weleens dat het misgaat en de beestjes verstoord worden in hun winterslaap. Als hun boom gekapt wordt, overleven ze het ook niet.’

Auteur: Wijnand Meijboom

Vleermuizen zijn een beschermde diersoort. Dit betekent dat ook greenkeepers rekening moeten houden met hun aanwezigheid. Van Dijken: ‘Golfbanen moeten veilig en netjes zijn. Dit

betekent dat onveilige bomen of takken verwijderd moeten worden. Als zich in zo’n boom een verblijfplaats van een vleermuis of vleermuiskolonie bevindt, mag je die volgens de wet

niet verstoren! Het is wel heel moeilijk om zo’n verblijf in een holte van een boom te ontdekken. Dit is dan ook de reden dat alle bomen met een holte of grote scheur een beschermde

Foto: Zomer Bruijn

‘De beestjes migreren veel, dus een lege nestkast betekent niet dat hij nooit gebruikt wordt’

status hebben. De aanwezigheid van vleermuizen in nestkasten is makkelijker te ontdekken. ‘Ik raad greenkeepers daarom aan om bomen goed te inspecteren voordat ze de kettingzaag hanteren. Niet alleen op de aanwezigheid van vleermuizen; ook alle vogelnesten genieten een beschermde status. In oude bomen huist bijvoorbeeld nogal eens een uil. Een aantal roofvogels broeden meerdere jaren op dezelfde plek, zoals de buizerd en de bosuil.’

Greenkeepers die toch genooddaakt zijn een boom te verwijderen waaraan een lege nestkast hangt, moeten die kast volgens Van Dijken zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke plek terugplaatsen, zodat vleermuizen hem terug kunnen vinden. ‘De beestjes migreren veel. Dus ook als een nestkast leeg is, betekent dit niet dat hij nooit gebruikt wordt. Het is belangrijk dat er voldoende plaatsen zijn waar ze terecht kunnen. Het is ook van belang om bij plaatsing van nestkasten vooraf goed na te denken over de locatie, zodat ze later niet verplaatst hoeven te worden.’ Golfbanen die werken met een ecologisch werkprotocol, houden volgens Van Dijken wel rekening met dergelijke zaken.

Greenkeepers die niet over zo'n protocol beschikken, moeten zich net als iedereen houden aan de wettelijke gedragscode voor zorgvuldig bos- en natuurbeheer. ‘Dit wil zeggen dat je ervoor moet zorgen dat je flora en fauna niet beschadigt. Bij geplande werkzaamheden moet je vooraf inventariseren of er beschermde diersoorten aanwezig zijn. Dat betekent dat je daardoor soms helemaal geen werkzaamheden mag uitvoeren.’

Zeldzame franjestaart

De directe aanleiding voor Van Dijken om aandacht te vragen voor vleermuizen op golfbanen is de vondst van een kleine kolonie van de zeldzame franjestaart in een nestkast

Tip voor greenkeepers die vleermuis-kasten controleren en schoonmaken

Het controleren en schoonmaken van vleermuis-kasten gebeurt tijdens de najaars-schoonmaak en mag alleen worden uitgevoerd onder begeleiding van een gekwalificeerd vleermuisdeskundige. Greenkeepers die vleermuis-kasten schoonmaken of controleren, moeten ingeënt zijn tegen hondsdoelheid (rabiës) voor het geval dat ze een vleermuis aanraken of gebeten worden. Van Dijken: ‘De kans dat je ziek wordt, is heel klein; het kan alleen gebeuren als ze bijten. In Nederland zijn geen gevallen bekend van mensen die ziek zijn geworden.’

Je kunt vleermuis-kasten ook vanaf de grond bekijken door met een zaklamp naar binnen te schijnen en dan te tellen wat erin zit. Dit gebeurt tijdens de wintertellingen. Op dit moment worden opfriscursussen gegeven bij de VLEN en zorgdiervereinigingen in het hele land voor degenen die meer over deze bijzonder beestjes willen leren.

Bij het schoonmaken van vogelkasten hoeft niet speciaal rekening gehouden te worden met vleermuizen. De kans dat ze erin zitten, is namelijk klein. Greenkeepers die een vogelhuisje controleren en daarin vleermuizen ontdekken, moet het nestkastje zo snel mogelijk voorzichtig dichtdoen. ‘Dan is er niks aan de hand’, zegt Van Dijken. Wel vraagt hij om zo mogelijk eerst een foto te maken en de ontdekking te melden op waarneming.nl of de *obsidentify*-app voor determinatie van de soort. ‘Ik vraag dit omdat het heel zeldzaam is dat er in een vogelhuisje vleermuizen worden gevonden.’

op golfbaan De Hoge Kleij. Deze zeldzame vleermuissoort vertoefde in Nederland normaal gesproken in boomholtes. In Oost-Europa wordt deze soort voornamelijk aangetroffen in grotten en huizen. Dergelijke verblijfplaatsen zijn moeilijk te onderzoeken; er worden dan ook zelden verblijfplaatsen in Nederland gevonden. Een paar jaar geleden was de aanwezigheid van deze soort op De Hoge Kleij al opgemerkt tijdens het schoonmaken van nestkasten. Vleermuisdeskundige Zomer Bruijn ontdekte dit jaar een kleine kolonie

‘Ik vind het bijzonder dat zo’n licht en klein dier een volledig ontwikkeld zoogdier is en sociaal gedrag vertoont’

van negentien volwassen vleermuizen in een betonnen vogelnestje dat aan een boom hing. Hij maakte video-opnames met een warmtecamera en foto's. Op een bijeenkomst van de Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) van de Zoogdierenvereniging vertelde hij over zijn ontdekking en liet hij ook de videobeelden zien.

Achttien verschillende vleermuissoorten

Naast de franjestaart werden bij een inventarisatie op De Hoge Kleij de vleermuissoorten gewone dwerg, ruige dwerg, rosse vleermuis en laatvlieger aangetroffen. Nederland telt in totaal achttien verschillende vleermuissoorten, die allemaal hun eigen karakter en gedrag heb-

ben. Ze zijn grofweg op te delen in vleermuizen die in het bos wonen en vleermuizen die kiezen voor een verblijf in gebouwen. Van Dijken weet dat elke golfbaan in elk geval door vleermuizen gebruikt wordt als jachtgebied. Een golfbaan is vaak ook verblijfplaats als er ouder bos aanwezig is. Dat is niet altijd het geval; daarom zijn voldoende vleermuis kasten zo belangrijk. Wie kasten ophangt, moet wel geduld hebben, want het kan zomaar vijf tot tien jaar duren voordat een kolonie zich in zo'n kast vestigt.

Op zijn eigen baan Anderstein hangen twee vleermuis kasten aan de greenkeepersloods. Dit jaar telde Van Dijken er 41 dwergvleermuizen.

‘Tellen doe je 's ochtends vroeg als ze invliegen. Ze tikken hun verblijfplaats een aantal keren aan om te kijken of het veilig is voordat ze naar binnen gaan. Dat noem je zwermen. In de avond tel je vervolgens hoeveel er naar buiten vliegen.’ De hoofdgreenkeeper heeft gelobbyd voor meer kasten op de golfbaan, maar nog zonder succes. Er zijn volgens de golfvereniging namelijk genoeg oude bomen aanwezig. ‘Dat is wel zo, maar voldoende kastjes zijn belangrijk om een populatie te laten groeien.’

Swaffelen

Het gaat namelijk slecht met deze diersoort, met name met de ‘huiswonende’ vleermuizen. Met een aantal ‘boswonende’ soorten gaat het iets beter, mede doordat er tegenwoordig meer dood hout aanwezig is in bossen. ‘De teruggang van veel soorten komt vooral doordat er minder voedsel is door de achteruitgang van het aantal insecten, en door de isolatie van gebouwen, waardoor er minder verblijfplaatsen zijn.’ Van Dijken blijft gefascineerd door de vleermuis. ‘Er hangt toch iets mystieks rond deze zoogdier. Ik vind het heel bijzonder dat zo'n licht en klein dier een volledig ontwikkeld zoogdier is en sociaal gedrag vertoont.’ Sommige vleermuizen vertonen heel bijzonder gedrag; ook dat fascineert Van Dijken. ‘Zo is er afgelopen zomer een vleermuis gefilmd die een vrouwtje bevrucht door te swaffelen. Dit is volgens mij nog niet eerder vastgesteld bij een zoogdier.’

Zelfstandig vleermuisvanger

In zijn woonplaats Amersfoort is Van Dijken lid van vleermuiswerkgroep Amersfoort. Hij volgt momenteel een cursus om zelfstandig vleermuisvanger te worden. Na de cursus mag hij de dieren vangen en eventueel zenderen, waardoor kraamkolonies eerder ontdekt kunnen worden. Zo ver is het nog niet, maar ook zonder deze bevoegdheid blijft hij zich inzetten voor de bescherming van dit zoogdier op golfbanen en daarbuiten.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!